

5-6 Yaşındaki Çocukların Öz Düzenleme ile Erken Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki*

*Şule Yıldız KİSAOĞLU***
*Asya ÇETİN****

Öz

Bu araştırmada, 5-6 yaş arası çocukların öz düzenleme ve erken okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Çalışma grubunu eğitim kurumlarına devam eden 211 okul öncesi çocuğu ve 24 öğretmen oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Erken Okuryazarlık Testi ve 4-6 Yaş Çocuklar İçin Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği Öğretmen Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde Mann-Whitney U Testi ve Spearman-Brown Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Sonuçlar, katılımcıların erken okuryazarlık becerilerinin ortalama düzeyin üzerinde olduğunu ve öz düzenleme becerilerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermiştir. Erken okuryazarlık becerileri ile cinsiyet ve okul öncesine devam etme süresi değişkenleri arasında fark olduğu saptanmıştır. Öz düzenleme becerileri ile okul öncesi eğitime devam etme süresi arasında da fark olduğu belirlenmiştir. Çocukların öz düzenleme becerileri ile erken okuryazarlık becerileri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Böylece çocukların öz düzenleme becerileri arttıkça alıcı dil söz varlığı, ifade edici dil söz varlığı, genel adlandırma, işlevsel bilgi, fonolojik farkındalık, harf bilgisi ve dinlediğini anlama becerilerinin arttığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk dönemi, öz düzenleme, erken okuryazarlık becerileri

The Relationship Between Self-Regulation and Early Literacy Skills of 5-6-Year-Old Children

Abstract

This study aimed to examine the relationship between self-regulation and early literacy skills of children 5-6 years of age. The study group consisted of 211 preschool children attending educational institutions and 24 teachers. The Early Literacy Test and the Self-Regulation Skills Scale for 4-6-year-old Children's Teacher Form were used to collect data. Mann-Whitney U Test and Spearman-Brown Correlation Coefficient were used in the analysis of the data. The results showed that the participants' early literacy skills were above average level and their self-regulation skills were high level. There was a significant difference between early literacy skills and gender and preschool attendance. It was also determined that there was a difference between self-regulation skills and preschool attendance. A positive and significant relationship was found between children's self-regulation skills and early literacy skills. Thus, it was concluded that when children's self-regulation skills increased, their receptive language vocabulary, expressive language

* Bu makale ilk yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı "Okul öncesine devam eden çocukların öz düzenleme ve erken okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Bilm. Uzm., Millî Eğitim Bakanlığı, Sivas, kisaoglusule@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-3771-7545

*** Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Karabük, cetin.asya@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-2756-5322

vocabulary, general naming, functional knowledge, phonological awareness, letter knowledge, and listening comprehension skills increased.

Keywords: Early childhood, self-regulation, early literacy skills

Giriş

Erken çocukluk dönemi, birçok becerinin kazanımı konusunda oldukça önemli bir dönem olarak ele alınmaktadır (Simsar ve Yalçın, 2022). Bu dönem süresince, çocuklar gelişim alanlarında hızla yetkinleşir (Uyanık ve Kandır, 2010). Çocukların, etkinliklere katılma, duyguları yönetme, yetişkinlerin talep ve yönlendirmelerine uyma, belirli etkinliklere katılmayı erteleme ve hedefe yönelik davranışlarda bulunma yetenekleri bu dönemde gelişme göstermektedir (Gözen ve Cırık, 2017). Bu nedenle öz düzenleme ve öz düzenlemenin duygu, davranış ve yürütücü işlev alanları açısından oldukça önemli bir dönemdir (Williford ve diğerleri 2013). Öz düzenlemenin ise pek çok gelişimsel görevi kendi içerisinde barındırdığı görülmektedir.

Öz düzenleme, okula hazır olma, akademik başarı, uzun vadeli sağlık ve eğitim sonuçları dahil olmak üzere çeşitli sonuçların kilit bir belirleyicisidir (McClelland ve diğerleri, 2018). Genellikle arzulanan bir durumu veya hedefi gerçekleştirmek için dış baskılar veya dürtülerle karşı karşıya kalındığında duygusal durumları, bilişsel süreçleri ve davranışları kontrol etme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Timmons ve diğerleri, 2015). Öz düzenleme yaşam boyu gelişmekle birlikte özellikle yaşamın ilk beş yılı öz düzenleme gelişimi için oldukça önemlidir (McCain ve diğerleri, 2011). Planlama ve işleyen bellek dahil olmak üzere bir dizi bilişsel, duygusal ve davranışsal süreci içermektedir (Blair ve diğerleri 2015). Davranış düzenleme, duygu düzenleme ve yürütücü işlevler öz düzenlemenin farklı boyutları olarak kabul edilmektedir (Hanno ve Surrain, 2019). Çalışma belleği, dikkat ve engelleyici kontrolü içeren yürütücü işlev, amaca yönelik biliş ve davranışa yol açan mekanizmaların derlemesini, koleksiyonunu ifade etmektedir (Buss ve Kerr-German, 2019). Yürütücü işlevler hedef odaklı davranışı organize etme ve yönlendirme yeteneğini destekleyen düşünce ve davranışların kendi kendini düzenlemesinden sorumlu olan bilişsel süreçlerdir (Lo ve diğerleri, 2021). Davranışsal öz düzenleme, okula ve hayata başarılı bir şekilde uyum sağlamanın temel bir yordayıcısı olarak değerlendirilmekte olup ve dikkat, çalışan bellek ve engelleyici kontrol yani yürütücü işlev becerilerini uygulama yeteneği olarak kavramsallaştırılmaktadır (Compagnoni ve diğerleri, 2019). Duyguyla ilgili öz düzenleme veya duygu düzenleme ise, bireyin duyguları ve duyguyla ilgili motivasyona bağlı ve fizyolojik olan durumları ve aynı zamanda, ne zaman ve nasıl deneyimlediğini ve değiştirdiğini yönetmek ve değiştirmek için kullanılan süreçlerdir (Gagne ve diğerleri, 2021). Bu yönüyle öz düzenleme becerilerinin çok yönlü olduğu söylenebilir.

Çocukların geliştirdikleri öz düzenleme becerileri, onların eşzamanlı ve sonraki akademik başarıları için kritik öneme sahiptir. Yapılan çalışmalar, öz düzenlemenin mevcut ve sonraki akademik başarılarında önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Montroy ve diğerleri, 2014). Öz düzenleme becerileri, eğitime katılımı desteklemekte ve okula uyum için temel sağlamaktadır. Çocukların öz düzenlemeleri ile akademik becerileri arasındaki bağlantıya ilişkin bulgular, gelişmiş öz düzenleme becerilerine sahip çocukların dikkat ve hafızalarının geliştiğini ve sürekli katılım gibi davranışlar yoluyla da erken eğitim ortamlarının daha donanımlı olduğunu varsaymaktadır (Blair ve Raver, 2015). Öz düzenleme becerisi geliştikçe çocuk karşılaştığı yeni durumlar, olaylar karşısında, öğrenme gerçekleştireceği zamanlarda amaçlarına uygun hareket edebilir. Nitekim Sarıbaş ve Akduman (2019)' in yaptığı çalışmada çocukların öz düzenlemesi arttıkça çevreye uyumlarının da artacağı saptanmıştır.

Öz düzenleme becerilerinin yanı sıra erken okuryazarlık becerileri de sonraki akademik becerileri yordamaktadır (White ve diğerleri, 2017). Çocuklarda erken okuryazarlık, onların okuma ve yazma öğrenmeden önceki okuma ve yazmaya ilişkin bildikleridir (Koch, 2018). Direk okuma yazma öğretimi değildir. Okuma yazmanın öğrenilmesi için gerekli olan becerilerin geliştirilerek çocuğun bu becerileri öğrenmeye hazır hale gelmesidir (Özdemir, 2020). Fonolojik farkındalık, alfabe ve harf bilgisi, yazı farkındalığı, sözcük bilgisi ve dinlediğini anlama erken okuryazarlığın temel bileşenleridir. Fonolojik farkındalık çocukların sonraki okuma becerilerini yordayan, okuma yazma ile ilişkisi güçlü olan, sözcükleri oluşturan sesleri tanıma, ayırt etme, manipüle etme becerisidir (Deniz, 2020). Çocuklarda yazı farkındalığı; yazı şekli ve yazının ne işe yaradığına yönelik bilgilerinin oluşması, bu konuyla ilgili

5-6 Yaşındaki Çocukların Öz Düzenleme ile Erken Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki

bilgilerinde artış olmasıdır. Harflerin şeklini, sözcük, hece içindeki biçimlerini kapsamaktadır (Işıtan ve Akoğlu, 2016). Harf bilgisi, çocukların harflerin bir araya gelerek sözcükleri oluşturduğunun farkına varmasıdır (Laçın, 2019). Sözcük bilgisi, dilin akıcı olarak konuşulmasında önemli öğelerdendir. Sözcük bilgisi, okuma yapıldığında, dinleme zamanında, yazı yazma ve konuşma zamanlarındaki anlaşılabilir bütün sözcüklerin toplamıdır (Karaman ve Güngör Aytar, 2016). Dinlediğini anlama ise, konuşulan dili anlama ve anlamlandırma ile ilgili çoklu süreçleri kapsamaktadır. Bunlar konuşma seslerini tanımayı, tek tek sözcüklerin anlamını anlamayı veya sunulduğu cümlelerin söz dizimini anlamayı içermektedir (Nadig, 2013).

Öz-düzenleme becerileri, okuryazarlık gibi akademik yeterliliklerin yordayıcısıdır. İlgili literatüre bakıldığında öz düzenleme becerilerinin, erken çocukluk döneminde desteklenmesinin ilkökul yıllarındaki akademik becerileri etkilediği vurgulanmakta olup (McClelland ve Cameron, 2011) yapılan bazı çalışmalardan elde edilen sonuçlara dayalı olarak okul öncesi eğitim programında güncellemeler yapılması önerilmiştir (Canol, 2021; Samar, 2019). Öz düzenleme ve erken okuryazarlık becerileri ile ilgili yapılan araştırmalar, öz düzenlemenin erken okuryazarlık becerilerine olumlu etkisinden dolayı bu becerilerin daha kolay edinildiğini ortaya koymaktadır (Skibbe ve diğerleri, 2019). Küçük çocuklar yaşamlarının ilk beş yılında, düşünce, duygu ve davranışları düzenlemede ve dili bir iletişim aracı olarak kullanmada dikkate değer ilerlemeler kaydederler. Bu iki alandaki yeterlilikler, diğer alanlarda daha sonraki gelişim için zemin hazırlamaktadırlar. Öz düzenleme gibi, dil de birtakım becerilerden oluşan geniş bir yapıdır. Gelişen sözlü dil becerileri, daha sonraki okuduğunu anlama için zemin hazırlamaktadır. (Hanno ve Surrain, 2019). Öz düzenlemenin çocukların göreve odaklanma, bilgilerini deneyime dönüştürmede oynadığı aktif rol akademik becerileri de olumlu yönde etkilemektedir (Skibbe ve diğerleri, 2019). Bu akademik beceriler erken okuryazarlık becerilerini de içermektedir. Bu beceriler, çocukların sözcük dağarcığına sahip olmalarını, yazı farkındalığı, fonolojik farkındalık, alfabe bilgisi gibi dil ile ilgili unsurları kazanmalarını kapsamaktadır (Gözüm ve Aktulun, 2021). Öz düzenleme ve erken okuryazarlık alanlarını inceleyen araştırmacılar, öz düzenlemenin erken okuryazarlık becerilerine olumlu etkisinden dolayı bu becerilerin daha kolay edinildiğini ifade etmektedirler (Skibbe ve diğerleri, 2019). Öz düzenleme çocukların sosyal becerilerini artırarak öğrenme etkinliklerine katılmalarına yardımcı olmaktadır, çünkü okul öncesi eğitimde öğrenmenin çoğu etkileşimseldir ve sosyal bir ortamda gerçekleşmektedir (İvrendi, 2020). Yüksek öz düzenlemeye sahip çocuklar yüksek sosyal becerilere sahip olurlar. Sosyal beceriler de okuryazarlık kazanımlarıyla ilişkilidir. Öz düzenleme ve sosyal becerilerin eşzamanlı olarak geliştirilmesinin, erken okuryazarlık becerilerinin kazanımını da teşvik etmektedir (Montroy ve diğerleri, 2014). Öz düzenleme yönergeleri takip etme gibi bireysel akademik beceri gelişimini etkilemektedir. Öğrenme zamanlarında yönergeleri takip eden ve öğrenme etkinliklerine katılan çocuklar erken okuryazarlık gibi erken akademik becerilere daha fazla odaklanmaktadır (Montroy ve diğerleri, 2016).

Öz düzenlemenin erken okuryazarlık bileşenleriyle ilişkili olduğu alan yazında ele alınmıştır. İlgili literatür incelendiğinde öz düzenlemenin boyutları ile erken okuryazarlık becerilerinin alt bileşenlerine ayrı ayrı odaklanıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda öz düzenleme ile erken yazma, heceleme becerileri (Wickstrom ve Pelletier, 2021) ve fonolojik farkındalık becerileri (Yalçıntaş Sezgin ve diğerleri, 2019); yürütücü işlevler ile yazı farkındalığı (Shaul ve Schwartz, 2014), harf/alfabe bilgisi (Miller ve diğerleri, 2013) ve dinlediğini anlama becerisi (Katrancı ve Yangın, 2013) arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada öz düzenleme ile erken okuryazarlık kavramlarının tüm bileşenleri arasındaki ilişkilerin daha iyi anlaşılması için öz düzenleme ve erken okuryazarlık bileşenlerinin tamamının birbirleri ile arasındaki ilişkiye odaklanılmıştır. Bu nedenle çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaşındaki çocukların öz düzenlemeleri ile erken okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada şu sorulara cevap aranmıştır:

- Çocukların öz düzenleme becerileri cinsiyet, okul öncesi eğitimine devam etme durumu/süresi değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
- Çocukların erken okuryazarlık becerileri cinsiyet, okul öncesi eğitimine devam etme durumu/süresi değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
- Çocukların öz düzenleme ve erken okuryazarlık becerileri arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Nicel araştırma desenine göre tasarlanan bu çalışma ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli; iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2012).

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Sivas il merkezindeki Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 44 resmi okul öncesi eğitim kurumuna kayıtlı, 5-6 yaşındaki toplam 2.225 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada örneklemin evreni temsil etme gücüne bakılarak araştırmanın 44 okul arasından seçilen ($23/44= 0.52$) 23 okul üzerinde yapılmasına karar verilmiştir. Örnekleme alınacak okullar, rastgele örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Çocuklar sınıf listesinden rastgele ad çekme yöntemi ile her sınıftan eşit sayıda olacak şekilde seçilmiştir. Toplam 23 okuldaki 24 öğretmen ve 211 çocuk çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Örneklemin oluşturulmasında ebeveynlerin araştırma için olur vermesi, öğretmenlerin gönüllü katılımı, çocukların 5-6 yaşında olması, çocukların okul öncesi eğitime devam ediyor olması ve normal gelişim gösterme koşuluna uygun olması kriterleri belirlenmiştir. Bu nedenle sınıfta bütünleştirme uygulamaları kapsamında eğitim alan özel gereksinimli çocuk olmadığı bilgisi kurum yönetimi ve öğretmenlerden alınmış, çocukların herhangi bir gelişimsel geriliği ya da gecikmesinin olmadığı, gelişimsel probleme sahip olmadığı görüşmelerle teyit edilmiştir. Örneklemini oluşturan çocukların %40,8'i kız iken %59,2'si erkektir. Okul öncesine devam süresine göre çocukların %61,1'i 0-1 yıl arasında ve %38,9'u 2 yıl ve üzeri okul öncesine devam etmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak için "Erken Okuryazarlık Testi (EROT)" ve "4-6 Yaş Çocuklarının Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (ÖDBÖ) Öğretmen Formu" kullanılmıştır.

EROT: 60-72 aylık çocuklarda erken okuryazarlık becerilerini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır, 2015 yılında Kargin, Ergül, Büyükköztürk ve Güldenoğlu tarafından geliştirilmiştir. Alıcı ve ifade edici dilde sözcük bilgisi, işlev bilgisi, genel isimlendirme, ses bilimsel farkındalık, harf bilgisi ve dinlediğini anlama olmak üzere 7 alt boyut 102 maddeden oluşmaktadır. Doğru yanıtlar için 1, yanlış yanıtlar 0 olarak puanlanmaktadır. Yapılan geçerlik güvenirlik analizleri, ölçeğin okul öncesi çocukların erken okur yazarlık becerilerinin belirlenmesinde geçerli ve güvenilir bir test olduğunu göstermiştir (Kargin vd., 2015). Bu çalışmada, iç tutarlık katsayısı testin tamamı için 0,89 olarak hesaplanmıştır.

ÖDBÖ Öğretmen Formu: 4-6 yaşındaki çocuklarda öz düzenleme becerilerini değerlendirmek amacıyla Erol ve İvrendi tarafından 2018 yılında geliştirilmiştir. Beşli likert tipindeki form 22 madde ve üç faktörden (dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol) oluşmaktadır. Alınabilecek en yüksek puanın 110 ve en düşük puanın 22 olduğu ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,94 bulunmuştur (İvrendi ve Erol, 2018). Bu çalışmanın örneklemiyle yapılan analizlerde ise iç tutarlık katsayısı 0,95 bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere ve öğretmenler aracılığıyla çocukların annelerine ulaşılmış ve yüz yüze görüşmeler yapılarak çalışmanın amacı açıklanmıştır. Gönüllülük esasına dayanarak katılım sağlanmıştır. Çocukların çalışmaya katılabilmeleri için ebeveynlerinden Katılımcılar için Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu ile yazılı izin alınmıştır. Öğretmenlerin Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu'nu doldurmaları istenmiştir. EROT, kurumlarda gürültüden uzak, sessiz-sakin bir ortamda, her bir çocuğa bireysel olarak uygulanmıştır. ÖDBÖ Öğretmen Formu ise öğretmenlere dağıtılmış ve ilgili çocuğun becerilerini düşünerek doldurmaları istenmiştir. Öğretmenler formları doldurduktan sonraki gün araştırmacıya teslim etmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi öncesinde normallik dağılımı Kolmogorov Smirnov Testi ile incelenmiştir. EROT ile ÖDBÖ Öğretmen Formu puanları Kolmogorov Smirnov Testi anlamlılık değerinin 0,05'ten

5-6 Yaşındaki Çocukların Öz Düzenleme ile Erken Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki

büyük olup normal dağılmadığı görülmüştür. Bu nedenle verilerin analizinde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Çocukların cinsiyeti, okul öncesine devam süresi değişkeni için Mann Whitney U Testi (M.V.U Testi), iki ölçek puanları arası ilişkiyi belirlemek için ise Spearman Brown Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma 2020/2021 eğitim öğretim döneminde Sivas ili merkezinde okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarla sınırlıdır. Araştırmanın yapıldığı dönemde pandemi nedeniyle okulların aralıklı olarak kapalı kalmasından dolayı verilerin toplanmasında zorluklar yaşanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, örneklem grubuna uygulanan veri toplama araçlarının ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı = Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Karar tarihi= 04.11.2020

Belge sayı numarası= 2020/12

Bulgular

Bu bölümde, ÖDBÖ Öğretmen Formu ve EROT puanları analiz sonuçlarından elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Tablo 1’de çalışma grubundaki çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu ve alt boyutlarına ait puanların betimsel istatistik sonuçları verilmiştir.

Tablo 1.

Çalışma Grubundaki Çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu ve Alt Boyutları Puan Ortalamaları Betimsel İstatistik Sonuçları.

ÖDBÖ Öğretmen Formu	N	\bar{x}	S	Ortanca	Min.	Mak.
Dikkat	211	37,64	6,3	37,0	11	45
Çalışma Belleği	211	22,12	3,4	24,0	7	25
Engelleyici Kontrol	211	32,72	5,6	34,0	15	40
Toplam	211	92,47	13,8	94,0	34	110

Tablo 1 incelendiğinde, çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu’nun genelinden $\bar{x}=92,47\pm 13,84$ puan, minimum 34 ve maksimum 110 puan alındığı belirlenmiştir. Çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu Dikkat alt boyutundan ortalama $\bar{x}=37,64\pm 6,3$ puan, minimum 7 ve maksimum 25 puan aldığı; Çalışma Belleği alt boyutundan ortalama $\bar{x}=22,12\pm 3,4$ puan, minimum 7 ve maksimum 25 puan; Engelleyici Kontrol alt boyutundan ise ortalama $\bar{x}=32,72\pm 5,6$ puan, minimum 15 ve maksimum 40 puan aldığı tespit edilmiştir. Buna göre öz düzenleme becerilerinin ortanın üzerinde bir düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 2’de çalışma grubundaki çocukların cinsiyeti ve Tablo 3’te okul öncesine devam süresi değişkenine göre ÖDBÖ Öğretmen Formu puanları analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 2.

Cinsiyete Göre ÖDBÖ Öğretmen Formu Puanları M.W.U Testi Sonuçları.

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Cinsiyet	N	Ortalama Sıra	Toplam Sıra	M. W. U	
					z	P
Dikkat	Kız	86	106,95		-0,188	0,851
	Erkek	125	105,35			
Çalışma Belleği	Kız	86	107,66		-0,342	0,732
	Erkek	125	104,86			
Engelleyici-Kontrol	Kız	86	114,67		-1,716	0,086
	Erkek	125	100,03			
Toplam	Kız	86	109,98		-0,785	0,432
	Erkek	125	103,26			

Tablo 2 incelendiğinde, çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu toplam, Dikkat, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol alt boyutlarında elde ettiği puanların cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 3.

Okul Öncesine Devam Süresine Göre ÖDBÖ Öğretmen Formu Puanları M.W.U Testi Sonuçları.

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Okula Devam Süresi	N	Ortalama Sıra	Toplam Sıra	M. W. U	
					z	P
Dikkat	0-1 yıl arası	129	93,67	12084,00	-3,700	0,000*
	2 yıl ve üzeri	82	125,39	10282,00		
Çalışma Belleği	0-1 yıl arası	129	96,64	12466,50	-2,913	0,004*
	2 yıl ve üzeri	82	120,73	9899,50		
Engelleyici Kontrol	0-1 yıl arası	129	97,97	12638,00	-2,402	0,016*
	2 yıl ve üzeri	82	118,63	9728,00		
Toplam	0-1 yıl arası	129	94,97	12251,00	-3,294	0,001*
	2 yıl ve üzeri	82	123,35	10115,00		

* $p<0,05$

Tablo 3 incelendiğinde, çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu Toplam, Dikkat, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol alt boyutlarından elde ettiği puanların çocukların okul öncesine devam süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p<0,05$). İki yıl ve üzeri süre okula devam eden çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu toplam puan ortalaması ($\bar{x}=123,35$), 0-1 yıl arası okula devam eden çocukların puan ortalamasından ($\bar{x}=94,97$); Dikkat alt boyutu puan ortalaması ($\bar{x}=125,39$), Çalışma Belleği alt boyutu puan ortalaması ($\bar{x}=120,73$) ve Engelleyici Kontrol alt boyut puan ortalaması ($\bar{x}=118,63$), 0-1 yıl arası okula devam eden çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}=93,67$; $\bar{x}=96,64$; $\bar{x}=97,97$) anlamlı olarak daha yüksektir. Buna göre okul öncesi eğitim kurumuna iki yıl ve daha fazla süre devam eden çocukların dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol ve genel olarak öz düzenleme becerileri kurumda ilk yılı olan çocuklardan daha yüksek çıkmıştır.

Tablo 4'te, çalışma grubunun EROT toplam ve alt boyutlarına ait betimsel istatistik sonuçları verilmiştir.

5-6 Yaşındaki Çocukların Öz Düzenleme ile Erken Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki

Tablo 4.

Çocukların EROT Puanları Betimsel İstatistikleri.

EROT	N	\bar{x}	S	Ortanca	Min.	Mak.
Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi	211	12,61	1,4	13,0	6	15
İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi	211	11,51	2,0	12,0	5	15
Genel İsimlendirme	211	8,18	1,3	8,0	4	10
İşlev Bilgisi	211	8,25	1,3	8,0	4	10
Ses Bilgisel Farkındalık	211	18,58	4,3	19,0	7	26
Harf Bilgisi	211	3,98	2,4	4,0	0	13
Dinlediğini Anlama	211	4,91	0,8	5,0	3	6
Toplam	211	68,04	10,6	69,0	31	88

Tablo 4 incelendiğinde, çocukların EROT genelinden ortalama $68,04 \pm 10,6$ puan, minimum 31 ve maksimum 88 puan alındığı belirlenmiştir. Çocukların EROT Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi alt boyutundan ortalama $12,61 \pm 1,4$ puan, minimum 6 ve maksimum 15 puan, İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi alt boyutundan ortalama $11,51 \pm 2,0$ puan, minimum 5 ve maksimum 15 puan, Genel İsimlendirme alt boyutundan ortalama $8,18 \pm 1,3$ puan, minimum 4 ve maksimum 10 puan, İşlev Bilgisi alt boyutundan ortalama $8,25 \pm 1,3$ puan, minimum 4 ve maksimum 10 puan, Ses Bilgisel Farkındalık alt boyutundan ortalama $18,58 \pm 4,3$ puan, minimum 7 ve maksimum 26 puan, Harf Bilgisi alt boyutundan ortalama $3,98 \pm 2,4$ puan, minimum 0 ve maksimum 13 puan ve Dinlediğini Anlama alt boyutundan ortalama $4,91 \pm 0,8$ puan, minimum 3 ve maksimum 6 puan alındığı belirlenmiştir. Buna göre çocukların erken okuryazarlık becerilerinin ve Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi, İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi, Genel İsimlendirme, İşlev Bilgisi, Ses Bilgisel Farkındalık alt boyutundan aldıkları puanların ortanın üzerinde; Harf Bilgisi ve Dinlediğini Anlama alt boyutunun düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 5'te çalışma grubundaki çocukların cinsiyetine ve Tablo 6'da okul öncesine devam süresine göre EROT puanları analiz sonuçları sunulmuştur.

Tablo 5.

Cinsiyete Göre EROT Puanları M.W.U Testi Sonuçları.

EROT	Cinsiyet	N	Ortalama Sıra	Toplam Sıra	M. W. U	
					Z	P
Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi	Kız	86	123,64	10633,00	-3,720	0,000*
	Erkek	125	93,86	11733,00		
İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi	Kız	86	116,42	10012,50	-2,106	0,035*
	Erkek	125	98,83	12353,50		
Genel İsimlendirme	Kız	86	118,38	10180,50	-2,542	0,011*
	Erkek	125	97,48	12185,50		
İşlev Bilgisi	Kız	86	118,99	10233,50	-2,684	0,007*
	Erkek	125	97,06	12132,50		
Ses Bilgisel Farkındalık	Kız	86	117,11	10071,50	-2,201	0,028*
	Erkek	125	98,36	12294,50		
Harf Bilgisi	Kız	86	112,41	9667,50	-1,276	0,202
	Erkek	125	101,59	12698,50		
Dinlediğini Anlama	Kız	86	104,70	9004,00	-0,272	0,785
	Erkek	125	106,90	13362,00		
Toplam	Kız	86	119,14	10246,00	-2,595	0,009*
	Erkek	125	96,96	12120,00		

* $p < 0,05$

Tablo 5 incelendiğinde çocukların EROT toplam puanı, EROT'un Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi, İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi, Genel İsimlendirme, İşlev Bilgisi ve Ses Bilgisel Farkındalık alt boyutları puanları cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p<0,05$). Kız çocuklarının EROT toplam puanı ($\bar{x}=119,14$), erkeklerin puanından ($\bar{x}=96,96$) daha yüksektir. Yani kız çocukların erken okuryazarlık becerileri, erkek çocuklardan daha iyi düzeydedir. Kız çocuklarının EROT Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi ($\bar{x}=123,64$), İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi ($\bar{x}=116,42$), Genel İsimlendirme ($\bar{x}=118,38$), İşlev Bilgisi puanları ($\bar{x}=118,99$), erkeklerin puanından ($\bar{x}=93,86$; $\bar{x}=98,83$; $\bar{x}=97,48$) daha yüksektir. Buna göre kız çocuklarının alıcı dilde sözcük bilgisi, ifade edici dilde sözcük bilgisi ve genel isimlendirme becerileri erkek çocuklardan daha yüksektir. EROT Harf Bilgisi ve Dinlediğini Anlama alt boyut puanları ise cinsiyete göre farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.

Okul Öncesine Devam Süresine Göre EROT Puanları M.W.U Testi Sonuçları.

EROT	Okula Devam Süresi	N	Ortalama Sıra	Toplam Sıra	M. W. U	
					S	P
Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi	0-1 yıl arası	129	91,26	11772,00	-4,702	0,000*
	2 yıl ve üzeri	82	129,20	10594,00		
İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi	0-1 yıl arası	129	106,19	13699,00	-0,059	0,953
	2 yıl ve üzeri	82	105,70	8667,00		
Genel İsimlendirme	0-1 yıl arası	129	97,95	12636,00	-2,498	0,012*
	2 yıl ve üzeri	82	118,66	9730,00		
İşlev Bilgisi	0-1 yıl arası	129	97,43	12569,00	-2,675	0,007*
	2 yıl ve üzeri	82	119,48	9797,00		
Ses Bilgisel Farkındalık	0-1 yıl arası	129	89,52	11548,00	-4,937	0,000*
	2 yıl ve üzeri	82	131,93	10818,00		
Harf Bilgisi	0-1 yıl arası	129	74,17	9567,50	-9,579	0,000*
	2 yıl ve üzeri	82	156,08	12798,50		
Dinlediğini Anlama	0-1 yıl arası	129	99,51	12836,50	-2,053	0,040*
	2 yıl ve üzeri	82	116,21	9529,50		
Toplam	0-1 yıl arası	129	87,85	11333,00	-5,420	0,000*
	2 yıl ve üzeri	82	134,55	11033,00		

* $p<0,05$

Tablo 6'ya göre çocukların EROT toplam ve Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi, Genel İsimlendirme, İşlev Bilgisi, Ses Bilgisel Farkındalık, Harf Bilgisi, Dinlediğini Anlama alt boyut puanları okul öncesine devam süresine göre farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Okula iki yıl ve üzeri süre devam eden çocukların EROT toplam puan ortalaması ($\bar{x}=134,55$), EROT'un Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi ($\bar{x}=129,20$), Genel İsimlendirme ($\bar{x}=118,66$), İşlev Bilgisi ($\bar{x}=119,48$), Ses Bilgisel Farkındalık ($\bar{x}=131,93$), Harf Bilgisi ($\bar{x}=156,08$) ve Dinlediğini Anlama ($\bar{x}=116,21$) alt boyutu puan ortalamaları okula 0-1 yıl arasında devam eden öğrencilerin puan ortalamasından ($\bar{x}=91,26$; $\bar{x}=97,95$; $\bar{x}=97,43$; $\bar{x}=89,52$; $\bar{x}=74,17$; $\bar{x}=99,51$) anlamlı olarak daha yüksektir. Buna göre okula iki yıl ve üzeri süre devam eden çocukların erken okuryazarlık becerileri Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi, Genel İsimlendirme, İşlev Bilgisi, Ses Bilgisel Farkındalık, Harf Bilgisi, Dinlediğini Anlama alt boyutu puan ortalaması, okula 0-1 yıl arasında devam eden çocuklara oranla daha yüksektir. EROT İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi alt boyutundan elde ettiği puanlar ise okul öncesine devam süresine göre farklılaşmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 7'de EROT ve ÖDBÖ Öğretmen Formu puanları korelasyon katsayısı sonuçları verilmiştir.

5-6 Yaşındaki Çocukların Öz Düzenleme ile Erken Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki

Tablo 7.

EROT ile ÖDBÖ Öğretmen Formu Puanları Spearman Korelasyon Katsayısı Sonuçları.

EROT	ÖDBÖ Öğretmen Formu				
	Dikkat	Çalışma Belleği	Engelleyici Kontrol	Toplam	
Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi	<i>p</i>	0,432	0,433	0,511	0,504
	<i>r</i>	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi	<i>p</i>	0,396	0,325	0,294	0,382
	<i>r</i>	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Genel İsimlendirme	<i>p</i>	0,373	0,406	0,455	0,470
	<i>r</i>	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
İşlev Bilgisi	<i>p</i>	0,271	0,187	0,356	0,324
	<i>r</i>	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Ses Bilgisel Farkındalık	<i>p</i>	0,513	0,442	0,524	0,567
	<i>r</i>	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Harf Bilgisi	<i>p</i>	0,505	0,426	0,402	0,500
	<i>r</i>	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Dinlediğini Anlama	<i>p</i>	0,438	0,453	0,408	0,484
	<i>r</i>	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Toplam	<i>p</i>	0,570	0,492	0,539	0,613
	<i>r</i>	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*

* $p < 0,001$

Tablo 7' ye göre EROT toplam puanı ile ÖDBÖ Öğretmen Formu toplam puanı arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,613$; $p < 0,001$) ve çocukların öz düzenleme becerisi arttıkça erken okuryazarlık becerileri de artmaktadır. EROT Toplam puanı ile ÖDBÖ Öğretmen Formu Dikkat, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,613$; $r=0,570$; $r=0,492$; $r=0,539$; $p < 0,001$). Buna göre çocukların dikkat becerisi, çalışma becerisi ve engelleyici kontrol becerisi arttıkça, erken okuryazarlık becerileri de artmaktadır. EROT Alıcı Dilde Sözcük Bilgisi alt boyutu puanı ile ÖDBÖ Öğretmen Formu Toplam puanı, Dikkat, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol Duygu alt boyutu puanı arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,504$; $r=0,432$; $r=0,433$; $r=0,511$; $p < 0,001$). Buna göre çocukların öz düzenleme becerisi, dikkat becerisi, çalışma becerisi ve engelleyici kontrol becerisi arttıkça, alıcı dilde sözcük bilgisi becerileri de artmaktadır. EROT İfade Edici Dilde Sözcük Bilgisi alt boyutu puanı ile ÖDBÖ Öğretmen Formu Toplam puanı, Dikkat, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol alt boyutu puanı arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,382$; $r=0,396$; $r=0,325$; $r=0,294$; $p < 0,001$). Bu nedenle çocuklarda öz düzenleme, dikkat, çalışma ve engelleyici kontrol becerisi arttıkça, ifade edici dilde sözcük bilgisi becerileri de artmaktadır. EROT Genel İsimlendirme alt boyutu puanı ile ÖDBÖ Öğretmen Formu toplam puanı, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol alt boyutu puanı arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde ($r=0,470$; $r=0,406$; $r=0,455$; $p < 0,001$) Dikkat alt boyutu puanı ile düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,373$; $p < 0,001$). Buna dayalı olarak çocukların öz düzenleme becerisi, dikkat becerisi, çalışma becerisi ve engelleyici kontrol becerisi arttıkça, genel isimlendirme becerilerinin arttığı söylenebilir. EROT İşlev Bilgisi alt boyutu puanı ile ÖDBÖ Öğretmen Formu Toplam puanı, Dikkat, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol alt boyutu puanı arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,324$; $r=0,271$; $r=0,187$; $r=0,356$; $p < 0,001$). Buna göre çocukların öz düzenleme becerisi, dikkat becerisi, çalışma becerisi ve engelleyici kontrol becerisi arttıkça, işlev bilgisi becerilerinin arttığı söylenebilir. EROT Ses Bilgisel Farkındalık alt boyutu puanı ile ÖDBÖ Öğretmen Formu Toplam puanı, Dikkat, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol alt boyutu puanı arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,567$; $r=0,513$; $r=0,442$; $r=0,524$; $p < 0,001$). Buna göre çocukların öz düzenleme becerisi, dikkat becerisi, çalışma becerisi ve engelleyici kontrol becerisi arttıkça, ses bilgil

farkındalık becerilerinin arttığı söylenebilir. EROT Harf Bilgisi alt boyutu puanı ile ÖDBÖ Öğretmen Formu Toplam puanı, Dikkat, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol alt boyutu puanı arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,500$; $r=0,505$; $r=0,426$; $r=0,402$; $p<0,001$). Buna dayalı olarak çocukların öz düzenleme becerisi, dikkat becerisi, çalışma becerisi ve engelleyici kontrol becerisi arttıkça, harf bilgisi becerilerinin arttığı söylenebilir. EROT Dinlediğini Anlama alt boyutu puanı ile ÖDBÖ Öğretmen Formu Toplam puanı, Dikkat, Çalışma Belleği ve engelleyici kontrol alt boyutu puanı arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,484$; $r=0,438$; $r=0,453$; $r=0,408$; $p<0,001$). Buna göre çocukların öz düzenleme becerisi, dikkat becerisi, çalışma becerisi ve engelleyici kontrol becerisi arttıkça, dinlediğini anlama becerilerinin arttığı söylenebilir. Özetle, çocukların dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol becerisi ve genel olarak öz düzenleme becerileri arttıkça alıcı dilde ve ifade edici dilde sözcük bilgisi, genel isimlendirme, işlev bilgisi, ses bilgisel farkındalık, harf bilgisi, dinlediğini anlama ve genel olarak erken okuryazarlık becerileri de artmaktadır. Bir başka ifadeyle çocukların dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol becerisi ve genel olarak öz düzenleme becerileri azaldıkça alıcı dilde ve ifade edici dilde sözcük bilgisi, genel isimlendirme, işlev bilgisi, ses bilgisel farkındalık, harf bilgisi, dinlediğini anlama ve genel olarak erken okuryazarlık becerileri de azalmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Okul öncesine devam eden 5-6 yaşındaki çocukların öz düzenleme ve erken okuryazarlık becerileri arası ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, çocukların erken okuryazarlık becerilerinin orta düzeyin üzerinde ve öz düzenleme becerilerinin yüksek düzeyde olduğu; çocukların erken okuryazarlık becerileri ile cinsiyet ve okul öncesine devam süresi arasında ve öz düzenleme becerileri ile okul öncesine devam süresi arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Araştırmada, çocukların öz düzenleme becerisi ile erken okuryazarlık becerileri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Çocuklarda öz düzenleme becerileri arttıkça alıcı dilde sözcük bilgisi, ifade edici dilde sözcük bilgisi, genel isimlendirme, işlev bilgisi, ses bilgisel farkındalık, harf bilgisi ve dinlediğini anlama becerilerinin arttığı belirlenmiştir.

Çalışma grubunda yer alan çocukların erken okuryazarlık becerilerinin orta düzeyin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Fonolojik farkındalık, harf bilgisi, yazı farkındalığı gibi erken okuryazarlık becerileri, gelişimsel bakış açısına göre öğretilir ve güçlendirilebilir (Nutbrown, 1997). Kargın, Güldenöğlü ve Ergül (2017), çocukların erken okuryazarlık becerilerinin istenilen düzeyde olmamasının, öğretmenlerin erken okuryazarlık becerilerinin öğretimi için etkili öğretim etkinlikleri yaratma ve uygulamada yetersiz kaldıklarından kaynaklandığını belirtmişlerdir. İlgili literatürde yer alan bilgiler çalışmanın bulgusu ile örtüşmektedir. Çalışmada çocukların erken okuryazarlıkta alıcı dilde sözcük bilgisi, ifade edici dilde sözcük bilgisi, genel isimlendirme, işlev bilgisi, ses bilgisel farkındalık, harf bilgisi, dinlediğini anlama becerilerinin iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular ilgili alan yazında yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlarla (Castles ve Coltheart, 2004; Girgin, 2003; Honig, 2007; Soderman ve diğerleri, 2015) paralellik göstermektedir.

Çalışmada kız çocuklarının erken okuryazarlık düzeyinin, erkeklerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde kız çocuklarının alıcı dilde sözcük bilgisi, genel isimlendirme, ifade edici dilde sözcük bilgisi, harf bilgisi ve işlev bilgisi becerilerinin erkek çocuklara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde bizim çalışmamıza benzer şekilde kız çocuklarının erkek çocuklara göre erken okuryazarlık becerilerinde daha başarılı olduğuna dair çalışma bulguları bulunmaktadır. Below ve arkadaşları (2010) anaokulundan ilkokulun sonuna kadar çocukların okuryazarlık becerilerini cinsiyet değişkenine göre incelemişler ve kızların erkeklerden daha iyi düzeyde olduğunu saptamışlardır. Konuyla ilgili yurtdışında yapılan bazı çalışmalara bakıldığında bizim çalışmamıza paralel olarak erken okuryazarlık becerilerinde kız çocuklarının daha iyi olduğu vurgulanmaktadır (Johnson, 2007; Raižienė ve diğerleri, 2019). Lee ve Otaiba (2015) cinsiyet ile erken okuryazarlık arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında kız çocuklarının harf/alfabe bilgisinde erkeklere oranla daha iyi düzeyde olduklarını, ancak ses bilgisel farkındalık becerileri gruplar arasında incelendiğinde önemli farklılık olmadığını belirtmiştir.

5-6 Yaşındaki Çocukların Öz Düzenleme ile Erken Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki

Yapılan çalışmada okula iki yıl ve üzeri devam eden çocukların erken okuryazarlık becerilerinin, okula 0-1 yıl arasında devam eden çocuklara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde çalışmamıza benzer olarak Öztürkçe'nin (2020) araştırmasında okul öncesi eğitim kurumunda üçüncü yılı olan çocukların erken okuryazarlık düzeylerinin devam süresi az olan çocuklara oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Enerem (2018), çalışmasında erken okuryazarlık becerileri ile okula başlama yaşı arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğunu ve çocukların okula başlama yaşı düştükçe erken okuryazarlık becerilerinde yükselme olduğunu belirlemiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarına erken yaşta başlanılmasının, okuryazarlık etkinliklerinden daha fazla faydalanılmasının ve eğitim kurumlarının dil gelişimi açısından ortamlarının etkili olacak şekilde düzenlenmesinin, erken okuryazarlık becerilerinin gelişiminde önemli olduğu belirtilmektedir (Uyanık ve Kandır, 2010).

Çalışmada kız çocuklarının öz düzenleme puan ortalamaları, erkek çocukların puan ortalamalarından fazla bulunmuştur. Alan yazındaki bulgular, bu sonucu destekleyici niteliktedir (Bembenutty, 2007; Ertürk Kara ve Gönen, 2015; Şepitçi, 2018). Bu çalışmada elde edilen cinsiyet faktörüyle ilgili bulguları destekleyen çalışmaların yanında (Astarlar, 2019; Daggul ve Gürşımsek, 2019; Raffaelli ve diğerleri, 2005; Tuzcuoğlu ve diğerleri, 2019; Tozduman Yaralı ve Güngör Aytar, 2017), çocukların cinsiyetinin öz düzenleme becerilerini etkilemediğini ortaya koyan çalışmalar da vardır. Donald ve arkadaşlarının (2007) yaptıkları çalışmada da cinsiyet farklılığının öz düzenleme becerisi üzerinde farklılaşmaya yol açmadığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmanın bulgularını destekler nitelikte cinsiyetin öz düzenleme becerileri üzerinde etkisi olduğunu belirten ve kız çocuklarının öz düzenleme becerilerinin erkeklerden daha fazla olduğunu ifade eden birçok çalışma sonuçları mevcuttur (Kälin ve Roebers, 2021; Smith-Donald ve diğerleri, 2007). Çeşitli araştırmalardan elde edilen sonuçlar, öz düzenlemenin gelişimsel, öğretilebilir ve şekillendirilebilir bir beceri olduğunu ortaya koymuştur (Anderson ve diğerleri, 2006; Connor ve diğerleri, 2010; Tominey ve McClelland, 2011). Bunun yanın sıra biyolojik öz düzenlemenin temelini bireysel farklılıkları belirleyen mizaçtan kaynaklandığı, öz düzenlemenin mizaçsal yönünün yürütücü dikkat becerileri, baskın olmayan bir tepkiyi etkinleştirirken baskın olan tepkiyi engelleme yeteneği, planlama ve hataları tespit etme yeteneğine etki ettiği ifade edilmektedir (Rothbart ve Bates, 2006). Bu bilgilerden yola çıkarak araştırmalardan elde edilen farklılıkların öz düzenlemenin öğretilebilir beceri olması ve mizaçtan etkilendiği söylenebilir.

Çalışmada, çocukların öz düzenleme becerileri toplam puanı, Dikkat, Çalışma Belleği ve Engelleyici Kontrol becerilerinin okul öncesi eğitime devam süresi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmüştür ($p<0,05$). İki yıl ve üzeri okula devam eden çocukların öz düzenleme becerileri, 0-1 yıl arası okula devam eden çocuklara göre anlamlı olarak daha yüksektir. Yapılan araştırmanın çalışma grubundaki çocukların okul öncesi eğitime devam süresiyle öz düzenleme becerileri arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymasından Uyanık (2019), Karakurt (2019), Tuzcuoğlu ve arkadaşları (2019), Temiz (2019), Kurt (2020) ve Yılmaz (2020) yaptıkları çalışmalar ile benzerlik taşımaktadır. Çalışmamıza benzer bir şekilde Arslan (2021) tarafından gerçekleştirilen ve çocukların okul öncesi eğitim kurumuna devam süreleri bakımından öz düzenleme becerilerinin değerlendirildiği çalışmada okul öncesine üç yıl boyunca devam eden çocukların bir yıl boyunca devam edenlere göre daha yüksek öz düzenleme becerisine sahip olduğu saptanmıştır. İki yıldan daha uzun süre okul öncesi eğitimi alan çocuklar, sürekli yinelenen uygulamalar sayesinde zengin uyarana maruz kaldıkları için bilgiyi zihinde yapılandırma, bellekte depolama, akılda tutabilme, gerektiğinde bilgiyi bellekten geri çağırma gibi zihinsel becerilerini geliştirmiş olabilirler (Diamond, 2012).

Çalışmada, çocukların erken okuryazarlıkları ile öz düzenleme becerileri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu, çocukların öz düzenleme becerisi arttıkça erken okuryazarlık becerilerinin de arttığı saptanmıştır. Çalışmamızın bulgusuna benzer olarak Karakurt (2019), çalışmasında çocukların öz düzenleme becerileri ile dil becerileri arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki saptamıştır. McClelland ve arkadaşlarının (2007) öz düzenleme becerisinin erken okuryazarlık becerileriyle ilişkisini inceledikleri çalışmada, öz düzenlemesi iyi gelişim gösteren çocukların erken okuma yazmaya hazırlık becerilerinin de geliştiği saptanmıştır. Dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol gibi öz düzenleme becerileri çocuklarda okuryazarlık becerilerinin kazanılmasında etkisi olan becerilerdir. Özellikle ilköğretimde akademik başarı için çocuğun dikkatini devam ettirme, dürtülerini kontrol etme, dikkatini

düzenleyebilme, verilen yönergeleri ve bilgileri hatırlayabilme, görevlerini etkili bir şekilde yerine getirebilme becerileri gelişmiş olmalıdır (McClelland ve diğerleri, 2007). Cadima ve arkadaşları (2015) okul öncesi çocukların öz düzenleme becerileri ile erken okur yazarlık becerileri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışma sonucunda çocukların öz düzenleme becerileri ile erken okur yazarlık becerileri arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu görmüşlerdir.

Çalışma sonuçları ve alan yazın bilgilerine dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Çalışma sırasında Covid-19 pandemi nedeniyle çalışma grubuna ulaşılmakta sınırlılık yaşanmıştır. Sonraki araştırmalarda büyük gruplarla ve daha geniş yaş aralığında yer alan çocuklarla çalışma tekrarlanabilir. Bu sayede çalışmanın genellenebilirliği artırılabilir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin, çocukların erken okuryazarlık becerileri ve öz düzenleme becerilerine yönelik uygulamaları gözlenebilir. Bu sayede sınıf içi okuryazarlık uygulamalarının erken okuryazarlık ve öz düzenleme becerisi üzerindeki etkilerine yönelik daha kapsamlı bilgiler elde edilebilir. Bu becerilerin öğretiminde hedef ve amaçların listelenmesi, gerekli olan materyallerin belirlenmesi ve önceden hazırlanması, çocukların etkinliklere aktif katılımının sağlanması ve esnek bir program oluşturulması önerilebilir.
- Çalışmamızda tipik gelişim gösteren çocuklarla çalışmıştır. Gelişimsel gecikmesi veya geriliği olan çocukların erken okuryazarlık ve öz-düzenleme becerileri incelenebilir.
- Bu çalışmada erken okuryazarlık ve öz düzenleme becerilerinin artırılmasında okul öncesi öğrenime devam süresinin önemli bir değişken olduğu görülmüştür. Bu nedenle aileler, çocuklarını erken çocukluk eğitiminden yararlandırımları konusunda için teşvik edilebilir.
- Eğitim yöneticilerine, mevzuattaki okul öncesi eğitim programını öz düzenleme ve erken okuryazarlık becerileri açısından daha zengin uygulamalarla donatmaları ve programı bu konularda revize etmeleri önerilebilir. Öğretmenlere etkili sınıf içi okuryazarlık uygulamalarını konusunda hizmet içi eğitimler planlanabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı = Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu
Karar tarihi= 04.11.2020
Belge sayı numarası= 2020/12

Yazarların Katkı Oranı

Tüm yazarlar araştırmaya eşit oranda katkı sunmuştur (1. yazar %50, 2. yazar %50)

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Anderson, E. S., Wojcik, J. R., Winett, R. A., & Williams, D. M. (2006). Social-cognitive determinants of physical activity: The influence of social support, self-efficacy, outcome expectations, and self regulation among participants in a churchbased health promotion study. *Health Psychology, 25*(4), 510. DOI: 10.1037/0278-6133.25.4.510.
- Arslan, F. Ç. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin incelenmesi. *International Primary Educational Journal, 5*(2), 180-199. DOI: 10.38089/iperj.2021.61. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/70020>.

5-6 Yaşındaki Çocukların Öz Düzenleme ile Erken Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki

- Arslan, A. (2008). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumları ile öz yeterlik algıları arasındaki ilişki. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*, 7(24), 101-109.
- Astarlar, F. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerinin izlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Below, J. L., Skinner, H. C., Fearington, J. Y., & Sorrell, A. C. (2010). Gender differences in early literacy: Analysis of kindergarten through fifth-grade dynamic indicators of basic early literacy skills probes. *School Psychology Review*, 39(2), 240-257. DOI: 10.1080/02796015.2010.12087776.
- Bembenutty, H. (2007). Self-regulation of learning and academic delay of gratification: Gender and ethnic differences among college students. *Journal of Advanced Academics*, 18(4), 586-616. DOI: 10.4219/jaa-2007-553.
- Buss, A. T., & Kerr-German, A. (2019). Dimensional attention as a mechanism of executive function: Integrating flexibility, selectivity and stability. *Cognition*, 192. DOI: 10.1016/j.cognition.2019.06.015.
- Blair, C., & Raver, C. C. (2015). School readiness and self-regulation: A developmental psychobiological approach. *Annual Review of Psychology*, 66, 711–731. DOI: 10.1146/annurev-psych-010814-015221.
- Blair, C. & Razza, R. P. (2007). Relating effortful control, executive function, and false belief understanding to emerging math and literacy ability in kindergarten. *Society for Research in Child Development*, 78(2), 647-663. DOI: 10.1111/j.1467-8624.2007.01019.
- Blair, C., Urasche, A., Greenberg, M., & Vernon-Feagans L. (2015). Family Life Project Investigators. Multiple aspects of self-regulation uniquely predict mathematics but not letter-word knowledge in the early elementary grades. *Developmental Psychology*, 51, 459–472. DOI: 10.1037/a0038813.
- Cadima, J., Gamelas, A. M., McClelland, M., & Peixoto, C. (2015). Associations between early family risk, children's behavioral regulation, and academic achievement in Portugal. *Early Education and Development*, 25(4), 1-21. DOI: 10.1080/10409289.2015.1005729.
- Canol, B. (2021). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-72 aylık çocuklara yönelik hazırlanan öz düzenleme eğitim programının çocukların öz düzenleme ve sosyal becerileri üzerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Castles, A., & Coltheart, M. (2004). Is there a causal link from phonological awareness to success in learning to read?. *Cognition*, 91(1), 77-111. DOI: 10.1016/S0010-0277(03)00164-1.
- Connor, C. M., Ponitz, C. C., Phillips, B. M., Travis, Q. M., Glasney, S., & Morrison, F. J. (2010). First graders' literacy and self-regulation gains: The effect of individualizing student instruction. *Journal of School Psychology*, 48(5), 433–455. DOI: 10.1016/j.jsp.2010.06.003.
- Compagnoni, M., Karlen, Y., & Merki, M. K. (2019). Play it safe or play to learn: mindsets and behavioral self-regulation in kindergarten. *Metacognition and Learning*, 14(3), 291-314. DOI: 10.1007/s11409-019-09190
- Daggul, H. C. ve Işık Gürşimşek, A. (2019). Investigating pre-school children's self-regulation skills in terms of various variables in Northern Cyprus. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(2), 491-522. DOI: 10.14527/pegog.2019.016.
- Deniz, A. (2020). Erken okuryazarlık becerilerinin kitaplar ile desteklenmesi. G. Uludağ ve T. Durmuş (Ed.), *Erken okuryazarlık eğitimi* içinde (ss. 125). Ankara: Nobel Yayınları.
- Dice, J., & Schwanenflugel, P. (2012). A structural model of the effects of preschool attention on kindergarten literacy. *Reading and Writing*, 25(9), 2205–2222. DOI: 10.1007/s11145-011-9354-3
- Diamond, A. (2012). Activities and programs that improve children's executive functions. *Current Directions in Psychological Science*, 21(5), 335-341. DOI: 10.1177/0963721412453722.
- Enerem, D. (2018). *60-72 ay arası çocuklarda erken okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Ertürk-Kara, H. G. ve Gönen, M. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4), 1224-1239. DOI: 10.38089/iperj.2021.61.
- Gagne, J. R., Liew, J., & Nwadinobi, O. K. (2021). How does the broader construct of self-regulation relate to emotion regulation in young children?. *Developmental Review*, 60, 100965. DOI: 10.1016/j.dr.2021.100965.
- Girgin, Ü. (2003). Okuduğunu anlamada işitme engelli çocukların soru yanıt stratejilerini etkin kullanımı. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 302, 29-36. Erişim adresi: <https://hdl.handle.net/11421/15036>.
- Gözen, G. ve Cırık İ. (2017). Dijital öykülemenin okul öncesi çocukların sosyal-duygusal davranışlarına etkisi. *Elementary Education Online*, 16(4), 1882-1896. DOI: 10.17051/ilkonline.2017.358215.
- Gözüm, A. İ. ve Aktulun, Ö. U. (2021). Relationship between Pre-Schoolers' self-regulation, language, and early academic skills: The mediating role of self-regulation and moderating role of gender. *Current Psychology*, 40(10), 4718-4740. DOI: 10.1007/s12144-021-01699-3.
- Hanno, E., & Surrain, S. (2019). The direct and indirect relations between self-regulation and language development among monolinguals and dual language learners. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 22(1), 75-89. DOI: 10.1007/s10567-019-00283-3.
- Honig, A. S. (2007). Oral language development. *Early Child Development and Care*, 177(6-7), 581-613. DOI: 10.1080/03004430701377482.
- İvrendi, A., ve Erol, A. (2018). 4-6 yaş çocuklarına yönelik öz-düzenleme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi (Öğretmen formu). 1. Uluslararası Temel Eğitim Kongresinde sunulan sözlü bildiri, Uludağ Üniversitesi, Bursa. Erişim adresi: <http://hdl.handle.net/11499/35388>.
- İvrendi, A. (2020). Okula hazır oluş ve yürütücü işlev performansları arasındaki ilişki. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 66-87. DOI: 10.24130/eccd-jecs.1967202042208.
- Işıtan, S. ve Akoğlu, G. (2016). Yazı farkındalığı becerilerinin resimli çocuk kitabı aracılığıyla değerlendirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *International Periodical for the Languages*, 11 (3), 1333-1352. Erişim adresi: <https://hdl.handle.net/20.500.12462/3897>.
- Johnson, T. L. (2007). *Gender and other factors affecting the acquisition of early literacy skills*. (Doctorial thesis). Delta State University. Retrieved from ProQuest Dissertations & Theses. (UMI 3292930)
- Kälin, S., & Roebbers, C. M. (2021). Self-regulation in preschool children: factor structure of different measures of effortful control and executive functions. *Journal of Cognition and Development*, 22(1), 48-67. DOI: 10.1080/15248372.2020.1862120.
- Karakurt, Ç. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden 48-72 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile dil becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Karaman, G. ve Güngör-Aytar, A. (2016). Erken okuryazarlık becerilerini değerlendirme aracı'nın (EOBDA) geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 513-541. DOI: 10.17860/efd.02080.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kargın, T., Ergül, C., Büyüköztürk, Ö. ve Güldenoğlu, B. (2015). Anasınıfı çocuklarına yönelik Erken Okuryazarlık Testi (EROT) geliştirme çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 16(3), 237-270. DOI: 10.1501/Ozlegt_0000000231.
- Kargın, T., Güldenoğlu, B.ve Ergül, C. (2017). Anasınıfı çocuklarının erken okuryazarlık beceri profili: Ankara örnekleme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(1), 61-87. DOI: 10.21565/ozelegitimdersi.299868
- Katranacı, M. ve Yangın, B. (2013). Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 733-771
- Kızgın, A., ve Baştuğ, M. (2020). Okuma motivasyonu ve okuduğunu anlama becerisinin akademik başarıyı yordama düzeyi. *Journal of Language Education and Research*, 6(2), 601-612. DOI: 10.31464/jlere.767022

5-6 Yaşındaki Çocukların Öz Düzenleme ile Erken Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki

- Koch, L. A. (2018). *Parent involvement in early childhood education and its impact on the development of early language and literacy skills: An exploration of one head start program's parent involvement model* (Unpublished doctoral thesis). Drexel University, Michigan.
- Kurt, Ş. H. (2020). *Okul öncesi eğitim alan çocukların öz-düzenleme gelişiminin öğretmen ve okul öncesi eğitimle ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Laçın, E. (2019). Erken çocukluk özel eğitiminde erken okuryazarlık ve okulöncesi öğretmenlerinin uygulamaları. *Uluslararası Engelsiz Yaşam ve Toplum Dergisi*, 3(1), 16-36. DOI: 10.29329/baflas.2019.265.2.
- Lee, J. A. İ., & Otaiba, S. A. (2015). Socioeconomic and gendergroup differences in early literacy skills: a multiple-group confirmatory factor analysis approach. *Educational Research and Evaluation*, 21, 40-59. DOI: 10.1080/13803611.2015.1010545.
- Lo, S. L., Gearhardt, A. N., Fredericks, E. M., Katz, B., Sturza, J., Kaciroti, N. & Miller, A. L. (2021). Targeted self-regulation interventions in low-income children: Clinical trial results and implications for health behavior change. *Journal of Experimental Child Psychology*, 208, 1-29. DOI: 10.1016/j.jecp.2021.105157.
- Miller, M. R., Müller, U., Giesbrecht, G. F., Carpendale, J. I. ve Kerns, K. A. (2013). The contribution of executive function and social understanding to preschoolers' letter and math skills. *Cognitive Development*, 28 (4): 331-349. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2012.10.005>.
- Montroy, J. J., Bowles, R. P. & Skibbe, L. E. (2016). The effect of peers' self-regulation on preschooler's self-regulation and literacy growth. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 46, 73-83. DOI: 10.1016/j.appdev.2016.09.001.
- Montroy, J. J., Bowles, R. P., Skibbe, L. E. & Foster, T. D. (2014). Social skills and problem behaviors as mediators of the relationship between behavioral self-regulation and academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly*, 29(3), 298–309. DOI: 10.1016/j.ecresq.2014.03.002.
- McCain, M., Mustard, F. & McCuaig, K. (2011). *Early years study 3: Making decisions, taking action*. Toronto: Margaret and Wallace McCain Family Foundation.
- McClelland, M. M. & Cameron, C. E. (2011). Self-regulation in early childhood: improving conceptual clarity and developing ecologically valid measures. *Child Development Perspectives The Society for Research in Child Development*, 6(2): 136-142. DOI: 10.1111/j.1750-8606.2011.00191.
- McClelland, M. M., Cameron, C. E., Connor, C. M., Farris, C. L., Jewkes, A. M. & Morrison, F.J. (2007). Links between behavioral regulation and preschoolers' literacy, vocabulary, and math skills. *Developmental Psychology*, 43(4), 947-959. DOI: 10.1037/0012-1649.43.4.947.
- McClelland, M., Geldhof, J., Morrison, F., Gestsdóttir, S., Cameron, C., Bowers, E. & Grammer, J. (2018). Self-regulation. N. Halfon, C. B. Forrest, R. M. Lerner & E. M. Faustman (Eds.), in *Handbook of life course health development* (pp. 275-281). Springer. [Adobe Acrobat Reader sürümü]. Erişim adresi: file:///C:/Users/user/Downloads/1002207%20(2).pdf
- Nadig, A. (2013). Listening comprehension. F. R. Volkmar (Ed.), in *Encyclopedia of autism spectrum disorders*. Cham: Springer Publishing.
- Nutbrown C. (1997). *Recognising early literacy development: Assessing children's achievements*. London: SAGE Publications
- Özdemir, Y. (2020). Çocuklarda okuma becerilerinin gelişimi ve ilk okuma yazmaya hazırlık. G. Uludağ ve T. Durmuş (Ed.), *Erken okuryazarlık eğitimi içinde* (ss. 68). Ankara: Nobel Yayınları.
- Öztürkçe, A. (2020). *48-72 aylık çocukların zihin kuramı ve erken okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Raffaelli, M., Crockett L. J. & Shen, Y. L. (2005). Developmental Stability and change in selfregulation from childhood to adolescence. *The Journal of Genetic Psychology*, 166(1), 54-76. DOI: 10.3200/GNTP.166.1.54-76.

- Raižienė, S., Garckija, R., Gabrielavičiūtė, I., Jaruševičiūtė, V. & Šilinskas. (2019). Gender differences in early literacy, mathematical, and self-regulation skills in pre-school. *Social Work*, 17(2), 174-190. DOI: 10.13165/SD-19-17-2-04.
- Rothbart, M. K. & Bates, J. E. (2006). Temperament. In W. Damon, R. Lerner, & N. Eisenberg (Eds.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (pp. 99–166). New York, NY: Wiley.
- Samar, Y. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sarıbaş Ş., M. ve Akduman, G. G. (2019). 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisi. *Journal of International Social Research*, 12(63), 271-293. DOI: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3283>.
- Simsar, A. ve Yalçın, V. (2022). *Erken çocukluk döneminde 21. yüzyıl becerileri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Soderman, A. K., Gregory, K. M., & McCarty, L. T. (2005). *Scaffolding emergent literacy: A child-centered approach for preschool through grade 5*. Boston: Pearson/Allyn and Bacon.
- Skibbe, L. E., Montroy, J. J., Bowles, R. P. & Morrison, F. J. (2019). Self-regulation and the development of literacy and language achievement from preschool through second grade. *Early childhood research quarterly*, 46, 240-251. DOI: 10.1016/j.ecresq.2018.02.005.
- Smith-Donald, R., Raver, C. C., Hayes, T. & Richardson, B. (2007). Preliminary construct and concurrent validity of preschool self-regulation assessment (psra) for fieldbased research. *Early Childhood Research Quarterly*, 22(2), 173-187. DOI: 10.1016/j.ecresq.2007.01.002.
- Şepitçi, M. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Temiz, A. (2019). *Okul öncesi dönemde davranışsal öz-düzenleme becerilerinin çocuğa ve aileye ilişkin değişkenler ile ebeveyn tutumları açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Timmons, K., Pelletier, J. & Corter, C. (2015). Understanding children's self-regulation within different classroom contexts. *Early Child Development and Care*, 186(2), 249-267. DOI: 10.1080/03004430.2015.1027699.
- Tominey, S. L. & McClelland, M. M. (2011). Red light, purple light: Findings from a randomized trial using circle time games to improve behavioral self-regulation in preschool. *Early Education & Development*, 22(3), 489–519. DOI: 10.1080/10409289.2011.574258.
- Tozduman-Yaralı, K. ve Güngör-Aytar, A. F. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının davranışlarının öz düzenleme becerileri yönünden incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 856-870. DOI: <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.291209>
- Tutkun, C., Tezel-Şahin, F. ve Işıktekiner, S. (2016). Dört-beş yaş çocukların öz düzenleme becerilerinin incelenmesi. Ö. Demirel ve S. Dinçer (Ed.), *Eğitim bilimlerinde yenilikler ve nitelik arayışı* (ss. 459-474) içinde. Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık.
- Tuzcuoğlu, N., Azkeskin, K. E., Gülşen, İ. K. ve Cengiz, Ö. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile benlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 607-623. DOI: 10.21733/ibad.613920.
- Uyanık, Ö. ve Kandır, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitim Bilim*, 3(2), 118-134. Erişim adresi: <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423908017.pdf>
- Uykan, E. (2019). *Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişki incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Wickstrom, H., & Pelletier, J. (2021). Understanding the relation between behavioral self regulation, academic learning, and children's drawings in kindergarten. *Early Child Development and Care*, 191 (6): 906-920. DOI: <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1651304>

5-6 Yaşındaki Çocukların Öz Düzenleme ile Erken Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki

- Williford, A. P., Vick Whittaker, J. E., Vitiello, V. E., & Downer, J. T. (2013). Children's engagement within the preschool classroom and their development of self-regulation. *Early Education & Development, 24*(2), 162-187. DOI: 10.1080/10409289.2011.628270
- White, L. J., Alexander, A., & Greenfield, D. B. (2017). The relationship between executive functioning and language: Examining vocabulary, syntax, and language learning in preschoolers attending Head Start. *Journal of Experimental Child Psychology, 164*, 16-31. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2017.06.010>
- Yalçıntaş Sezgin, E., Ulus, L. ve Şahin, İ. (2019). 4- 6 yaş çocuklarının davranış düzenleme becerileri ile ses bilgisel farkındalık, görsel eşleştirme ve yazı yazma öncesi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sakarya University Journal Of Education, 9*(1), 107-128. DOI: 10.19126/suje.463610
- Yılmaz, Y. (2020). *5-6 yaş grubu çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerileri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Extended Abstract

Introduction

The preschool period is very important for self-regulation in terms of emotion, behavior, and executive function (Williford, Vick Whittaker, Vitiello, & Downer, 2013). Self-regulation is a key determinant of various outcomes, including school readiness, academic achievement, and long-term health and educational outcomes (McClelland, et al., 2018). Behavior regulation, emotion regulation, and executive functions are considered different dimensions of self-regulation (Hanno & Surraïn, 2019).

Preschool years are a period of rapid growth and development for self-regulation skills as well as early literacy skills that foresee later academic skills (White, Alexander, & Greenfield, 2017). Early literacy in children is their knowledge of reading and writing before learning to read and write (Koch, 2018). It is not direct reading and writing instruction. It is the development of the skills necessary for learning to read and write. Furthermore, it makes the child ready to learn these skills (Özdemir, 2020). Phonological awareness, alphabet and letter knowledge, print awareness, vocabulary, and listening comprehension are components of early literacy.

While self-regulation is thought to contribute to early literacy skills, it is thought that early literacy skills also support the development of self-regulation skills. In the first five years of their lives, young children make remarkable progress in regulating their thoughts, feelings, and behaviors and using language as a means of communication. For this reason, this study aimed to examine the relationship between self-regulation and early literacy skills of 5-6-year-old children attending preschool education institutions.

Method

A total of 24 teachers from 23 schools and 211 preschool children aged 5-6 years formed the sample of the study. Random sampling was used to determine the participants. 40.8% of the children were girls and 59.2% were boys. In terms of the duration of preschool attendance, 61.1% of the children attended school for 0-1 years while 38.9% attended preschool for 2 years or more. 93.8% of the children played digital games; 6.2% did not engage in that activity. In the study, the "Early Literacy Test (ELT)" developed by Kargın, Ergül, Büyüköztürk, and the "Self-Regulation Skills Scale of 4-6 Years-Old Children Teacher Form (SRSS)" developed by Güldenöglü (2015) to evaluate the early literacy skills of 60-72-month-old children.

Participation was voluntary. Parents were informed of the scope of the study and filled out written consent forms for their children's participation. Teachers were also asked to fill out the written consent forms. The ELT was administered individually to each child in a quiet environment. The teachers were asked to fill out the SRSS Teacher Form by considering the skills of each participating child. The teachers submitted the forms to the researcher afterward.

As the preliminary step in data analysis, normality distribution was calculated using the Kolmogorov-Smirnov Test. The Kolmogorov Smirnov Test significance values for the ELT and the SRSS Teacher Form scores were greater than 0.05 which showed that the data were not normally distributed. For this reason, non-parametric tests were used. Mann-Whitney U Test was used to calculate the variables of gender, preschool attendance, and digital game-playing status. The Spearman-Brown Correlation Coefficient was used to determine the relationship between the scores of the two scales.

Results and Discussion

This study was conducted to examine the relationship between self-regulation and early literacy skills of 5-6-year-old children attending preschool. The findings showed that children's early literacy skills were above moderate and self-regulation skills were high. It was also determined that there was a significant difference between children's early literacy skills, gender, and preschool attendance, and between self-regulation skills and length of preschool attendance. Below et al. (2010) examined children's literacy skills from kindergarten to the end of primary school by gender and found that girls were better than boys. Arslan (2021) reported that children who attended preschool for three years had higher self-regulation skills than those who continued for one year.

Numerous studies that state that gender has an effect on self-regulation skills and that girls' self-regulation skills are higher than boys (Kälin & Roebbers, 2021; Smith-Donald et al., 2007; Tutkun et al., 2016) support the findings of this study. Similar to this study, Öztürkçe (2020) found that the early literacy levels of children who are in their third year in a preschool education institution were higher than those of the children with shorter durations of attendance.

The results showed that there was a positive and significant relationship between children's self-regulation skills and early literacy skills. It was determined that when children's self-regulation skills increased, their receptive language vocabulary, expressive language vocabulary, general naming, functional knowledge, phonological awareness, letter knowledge, and listening comprehension skills increased as well.